

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. balandžio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 18 ir 21 straipsniai – Valstybės narės piliečio, pasinaudojusio teise laisvai judėti, išdavimas Jungtinėms Amerikos Valstijoms – Europos Sąjungos ir šios trečiosios valstybės susitarimas dėl ekstradicijos – Sąjungos teisės taikymo sritis – Draudimas išduoti, taikomas tik valstybės narės piliečiams – Judėjimo laisvės apribojimas – Nebaudžiamumo prevencija grindžiamas pateisinimas – Proporcingumas – Pranešimas Sąjungos piliečio kilmės valstybei narei“

Byloje C-191/16

dėl *Landgericht Berlin* (Berlyno apygardos teismas, Vokietija) 2016 m. kovo 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. balandžio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Romano Pisciotti

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits ir C. G. Fernlund (pranešėjas), teisėjai A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ir M. Vilaras,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. liepos 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- R. Pisciotti, atstovaujamo advokato R. Karpenstein,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir M. Hellmann, padedamų advokato F. Fellenberg,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vlácil,
- Airijos, atstovaujamos M. Browne, L. Williams, E. Creedon ir A. Joyce, padedamų baristerės M. Gray,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. M. Tátrai ir M. Z. Fehér,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman, A. M. de Ree ir M. Gijzen,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, M. Nowak ir K. Majcher,
- Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2017 m. lapkričio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 straipsnio pirmos pastraipos išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Italijos piliečio Romano Pisciotti ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčą, susijusį su Jungtinių Amerikos Valstijų šiai valstybei narei pateiktu šio asmens ekstradicijos prašymu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ES ir JAV susitarimas dėl ekstradicijos

- 3 2003 m. birželio 25 d. Susitarimo tarp Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų dėl ekstradicijos (OL L 181, 2003, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 161, toliau – ES ir JAV susitarimas dėl ekstradicijos) 1 straipsnyje nustatyta:

„Susitariančiosios Šalys įsipareigoja pagal šio Susitarimo nuostatas sustiprinti valstybių narių ir Jungtinių Amerikos Valstijų bendradarbiavimą taikomų ekstradicijos santykių, reglamentuojančių nusikaltėlių išdavimą, kontekste.“

- 4 ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 10 straipsnyje „Kelių valstybių ekstradicijos prašymai ar prašymai dėl suėmimo [laikino perdavimo]“ nustatyta:

„1. Jei prašomoji valstybė gauna prašančiosios valstybės ir kurios nors kitos valstybės arba valstybių prašymus išduoti tą patį asmenį dėl to paties arba skirtingų nusikaltimų, prašomosios valstybės vykdomosios valdžios institucija nusprendžia, kuriai valstybei ji perduos tą asmenį, jeigu apskritai perduos.

2. Jei prašomoji valstybė gauna Jungtinių Amerikos Valstijų prašymą išduoti ir prašymą perduoti pagal Europos arešto orderį tą patį asmenį dėl to paties arba skirtingų nusikaltimų, prašomosios valstybės kompetentinga valdžios institucija nusprendžia, kuriai valstybei ji perduos tą asmenį, jeigu apskritai perduos. Šiuo tikslu kompetentinga institucija yra prašomosios valstybės narės vykdomosios valdžios institucija, jei pagal galiojančią Jungtinių Valstijų ir valstybės narės dvišalę ekstradicijos sutartį ta institucija priima sprendimus dėl konkuruojančių prašymų; jei dvišalėje ekstradicijos sutartyje taip nenumatyta, atitinkama valstybė narė kompetentingą instituciją paskiria pagal 19 straipsnį.

3. Priimdama sprendimą pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, prašomoji valstybė atsižvelgia į visus svarbius veiksnius, įskaitant taikytinoje ekstradicijos sutartyje jau nustatytus veiksnius, tačiau jais neapsiribojant, ir tais atvejais, kai tokie veiksniai dar nėra nustatyti, atsižvelgia į:

- a) tai, ar tie prašymai buvo pateikti pagal kokią nors sutartį;
- b) vietas, kuriose buvo padarytas kiekvienas iš nusikaltimų;
- c) atitinkamus prašančiųjų valstybių interesus;
- d) nusikaltimų sunkumą;
- e) nukentėjusiojo pilietybę;
- f) bet kokio paskesnio išdavimo tarp prašančiųjų valstybių galimybę ir
- g) chronologinę tvarką, kuria tie prašymai buvo gauti iš prašančiųjų valstybių.“

5 ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 17 straipsnyje „Nenukrypimo nuostata“ nustatyta:

„1. Šis Susitarimas nepažeidžia prašomosios valstybės galimybės remtis atsisakymo pagrindais, nereglamentuotais šiame Susitarime, bet kurie yra galimi pagal galiojančią dvišalę valstybės narės ir Jungtinių Amerikos Valstijų ekstradicijos sutartį.

2. Prašomoji ir prašančioji valstybės viena su kita konsultuojasi tais atvejais, kai prašomąją valstybę saistantys konstituciniai principai arba galutiniai teismo sprendimai gali būti kliūtimi jos pareigos išduoti vykdymui ir klausimo sprendimas nėra numatytas nei šiame Susitarime, nei taikytinoje dvišalėje sutartyje.“

Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR

6 Sąjungos teisės normos, susijusios su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, apima ir 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimą 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34).

Vokietijos teisė

Konstitucija

7 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 1949 m. gegužės 23 d. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucija; *BGBI.*, 1949, 1; toliau – Konstitucija) 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Vokietijos piliečiai negali būti išduodami kitai valstybei. Įstatyme gali būti numatytos ekstradicijai į kitas <...> valstybes narses ar Tarptautiniam teismui taikomos išimtys, galimos, jei užtikrinami teisinės valstybės principai.“

Vokietijos Federacinės Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų sutartis dėl ekstradicijos

- 8 1978 m. birželio 20 d. *Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika* (Vokietijos Federacinės Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų sutartis dėl ekstradicijos; *BGBL.*, 1980 II, p. 646) 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Susitariančiosios Šalys nėra įpareigosios išduoti savo piliečius. <...>“

Tarptautinės teisminės pagalbos įstatymas

- 9 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 1982 m. gruodžio 23 d. *Gesetz über internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Įstatymas dėl tarptautinės teisminės pagalbos baudžiamosiose bylose; *BGBL.*, 1982 I, p. 2071, toliau – Tarptautinės teisminės pagalbos įstatymas) 12 straipsnyje „Leidimas išduoti“ nustatyta:

„<...> ekstradiciją vykdyti galima leisti tik tada, jei teismas ją pripažino teisėta.“

- 10 Tarptautinės teisminės pagalbos įstatymo 13 straipsnio „Dalykinė kompetencija“ 1 dalyje nustatyta:

„Teismo sprendimus priima <...> *Oberlandesgericht* (aukštesnysis apygardos teismas). *Oberlandesgericht* (aukštesnysis apygardos teismas) sprendimai neskundžiami <...>“

- 11 Tarptautinės teisminės pagalbos įstatymo 23 straipsnyje „Sprendimai dėl persekiojamo asmens pateiktų prieštaravimų“ nurodyta:

„Sprendimus dėl persekiojamo asmens prieštaravimų dėl ekstradicijos tikslu priimtos nutarties skirti suėmimą arba dėl šios nutarties vykdymo priima *Oberlandesgericht* [(aukštesnysis apygardos teismas)]“.

- 12 Tarptautinės teisminės pagalbos įstatymo 74 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Federalinis teisingumo ir vartotojų apsaugos ministras priima sprendimą dėl užsienio valstybių pateiktų teisminės pagalbos prašymų ir pagalbos prašymų pateikimo užsienio valstybėms, suderinęs su Užsienio reikalų ministerija ir kitomis federalinėmis ministerijomis, su kurių veiklos sritimi yra susijusi teisminė pagalba. <...>“

Baudžiamasis kodeksas

- 13 *Strafgesetzbuch* (Baudžiamasis kodeksas, *BGBL.*, 1998 I, p. 3322) 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Vokietijos baudžiamoji teisė taikoma už užsienyje padarytus nusikaltimus, „kai veika baudžiama pagal jos padarymo vietos valstybės teisę arba veika padaryta vietoje, kurioje negalioja jokia baudžiamoji jurisdikcija, ir jei juos padaręs asmuo faktinių aplinkybių metu buvo užsienietis, kuris buvo surastas nacionalinėje teritorijoje, ir, nors pagal Ekstradicijos įstatymą, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos rūšį, leidžiama jį išduoti, jis neišduodamas, nes ekstradicijos prašymas nebuvo pateiktas per pagrįstą laikotarpį arba jis buvo atmestas, arba ekstradicija negali būti įvykdyta“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 14 R. Pisciotti yra Italijos pilietis. Jungtinėse Amerikos Valstijose nuo 2007 m. vyko tyrimas dėl jo dalyvavimo antikonkurenciniuose susitarimuose ir karteliuose ir JAV valdžios institucijos pateikė dėl jo ekstradicijos prašymą, siekdamas patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn.

- 15 2010 m. rugpjūčio 26 d. *US District Court for the Southern District of Florida in Fort Lauderdale* (Jungtinių Amerikos Valstijų Pietų Floridos apygardos Fort Loderdeilio federalinis teismas) priėmė nutartį jį suimti, o to paties teismo prisiekusių žiuri (*grand jury*) priėmė kaltinamąjį aktą. R. Pisciotti buvo apkaltintas dalyvavęs darbo grupėje, kurią sudarė jūrinių žarnų gamintojų bendrovių prekybos skyrių atstovai ir kuri nuo 1999 m. iki 2006 m. pabaigos ribojo konkurenciją dalydamasi jūrinių žarnų pardavimo rinką Floridos valstijoje (Jungtinės Amerikos Valstijos) ir kitur.
- 16 2013 m. birželio 17 d. skrydžio iš Nigerijos į Italiją tranzitinio sustojimo Frankfurto prie Maino (Vokietija) oro uoste metu R. Pisciotti buvo suimtas Vokietijos federalinės policijos pareigūnų.
- 17 2013 m. birželio 18 d. R. Pisciotti stojo prieš *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas, Vokietija), kad būtų išnagrinėtas Jungtinių Amerikos Valstijų prašymas jį suimti. Jis pareiškė nesutinkąs būti išduotas taikant neformalią supaprastintą procedūrą.
- 18 Remiantis 2013 m. birželio 24 d. *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) nutartimi, R. Pisciotti buvo suimtas ekstradicijos tikslu. 2013 m. rugpjūčio 7 d. Jungtinės Amerikos Valstijos perdavė Vokietijos Federacinei Respublikai formalų ekstradicijos prašymą.
- 19 2013 m. rugpjūčio 16 d. *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas) nusprendė pratęsti R. Pisciotti suėmimą ekstradicijos tikslu priimdamas formalią nutartį suimti siekiant įvykdyti ekstradiciją.
- 20 2014 m. sausio 22 d. nutartimi *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas) pripažino, kad prašymas išduoti R. Pisciotti buvo tenkintinas.
- 21 2014 m. vasario 6 d. R. Pisciotti kreipėsi į *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas, Vokietija) prašydamas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad nebūtų vykdoma 2014 m. sausio 22 d. *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas) nutartis. *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) 2014 m. vasario 17 d. nutartimi atmetė šį prašymą.
- 22 2014 m. vasario 26 d. laišku R. Pisciotti nurodė *Bundesministerium der Justiz* (Federalinė teisingumo ministerija, Vokietija), kad jo ekstradicija prieštarauja Sąjungos teisei, nes pažodžiui aiškinant Konstitucijos 16 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį ir jį taikant tik Vokietijos piliečiams pažeidžiamas bendrasis nediskriminavimo principas.
- 23 2014 m. kovo 17 d. Vokietijos Federacinė Respublika leido išduoti R. Pisciotti ir 2014 m. balandžio 3 d. jo ekstradicija buvo įvykdyta.
- 24 Tą pačią kovo 17 dieną R. Pisciotti kreipėsi į *Landgericht Berlin* (Berlyno apygardos teismas, Vokietija) su ieškiniu dėl Vokietijos Federacinės Respublikos atsakomybės už leidimą jį išduoti Jungtinėms Amerikos Valstijoms pripažinimo ir dėl jam šios valstybės narės padarytos žalos atlyginimo.
- 25 Jungtinėse Amerikos Valstijose jam iškėltoje baudžiamojoje byloje R. Pisciotti pripažino savo kaltę ir buvo nuteistas dvejų metų laisvės atėmimo bausme, į ją buvo įskačiuotas devynių su puse mėnesių laikotarpis, kai jis buvo suimtas Vokietijoje, be to, jam skirta 50 000 JAV dolerių (USD) (apytiksliai 40 818 EUR) bauda. R. Pisciotti atliko laisvės atėmimo bausmę Jungtinėse Amerikos Valstijose ir 2015 m. balandžio 14 d. buvo paleistas į laisvę.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) suformuotą jurisprudenciją Vokietijos Federacinei Respublikai tenka iš Konstitucijos 1 straipsnio 3 dalies ir 20 straipsnio 3 dalies kildinama pareiga patikrinti leidimo išduoti asmenį teisėtumą ir laikytis atitinkamų įpareigojimų pagal tarptautinę teisę. Jis priduria, jog

Bundesverfassungsgericht (Federalinis Konstitucinis Teismas) dėl R. Pisciotti, be kita ko, nusprendė, kad SESV 18 straipsnyje numatytas diskriminacijos dėl pilietybės draudimas netaikytinas ekstradicijos santykiams su trečiosiomis valstybėmis, nes ši sritis nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, priešingai nei *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas), jam atrodo, kad Sąjungos teisė taikytina šioje byloje. Jis pažymi, kad R. Pisciotti pasinaudojo SESV 21 straipsnio 1 dalyje suteikta judėjimo teise, kai skrisdamas tranzitu iš Nigerijos į Italiją sustojo Frankfurte prie Maino. Be to, šio teismo teigimu, jo ekstradicija į Jungtines Amerikos Valstijas taip pat galėtų patekti į Sąjungos teisės taikymo sritį dėl ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šiomis aplinkybėmis vis dėlto minėto susitarimo 17 straipsnio 2 dalis gali būti aiškinama kaip nustatanti Sąjungos teisės taikymo išimtį ir todėl gali pateisinti diskriminaciją dėl pilietybės. Vis dėlto jis yra linkęs manyti, kad toks pateisinimas netaikytinas, atsižvelgiant į Sąjungos pirminę teisę.
- 29 Vokietijos Federacinės Respublikos įvykdyto Sąjungos teisės pažeidimo atveju šis teismas siekia išsiaiškinti, ar pažeidimas yra „pakankamai sunkus“, kad atsirastų teisė į žalos atlyginimą. Jis nurodo, kad yra linkęs atsakyti teigiamai, pabrėždamas, kad, kaip jis mano, ši valstybė narė nagrinėjamu atveju turėjo tik labai mažai diskrecijos, o gal net visai jos neturėjo. Vis dėlto jis šiuo klausimu turi abejonių, pirmiausia dėl to, kad tuo metu, kai Vokietijos Federacinė Respublika priėmė sprendimą, nebūta Teisingumo Teismo jurisprudencijos šioje srityje.
- 30 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Berlin* (Berlyno apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. a) Ar valstybės narės taikoma ekstradicijos į trečiąją šalį praktika yra dalykas, kuris, neatsižvelgiant į konkretų atvejį, niekuomet nepatenka į Sutarčių taikymo *ratione materiae* sritį, todėl, (pažodžiui) taikant konstitucinę normą (šiuo atveju Konstitucijos 16 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį), kuria draudžiama tik Vokietijos piliečių ekstradicija į trečiąsias valstybes, nereikia atsižvelgti į Sąjungos teisėje (SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje) įtvirtintą draudimą diskriminuoti?
- b) Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar atsakymas į pirmąjį klausimą būtų kitoks, jeigu būtų kalbama apie valstybės narės taikomą ekstradicijos į Jungtines Amerikos Valstijas praktiką remiantis [ES ir JAV] susitarimu dėl ekstradicijos?
2. Jeigu Sutarčių taikymas valstybių narių vykdomai ekstradicijos į Jungtines Amerikos Valstijas praktikai nėra *a priori* neįmanomas:

Ar SESV 18 straipsnio pirmą pastraipą ir su tuo susijusią Teisingumo Teismo jurisprudenciją reikia aiškinti taip, kad valstybė narė nepagrįstai pažeidžia SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytą draudimą diskriminuoti, jeigu, nagrinėdama trečiųjų valstybių ekstradicijos prašymus, remdamasi konstitucine norma (šiuo atveju Konstitucijos 16 straipsnio 2 dalies pirmu sakiniu), skirtingai elgiasi su savo piliečiais ir su kitų <...> valstybių narių piliečiais, t. y. išduoda tik pastaruosius?

3. Jeigu būtų nustatyta, kad minėtais atvejais pažeidžiamas bendras draudimas diskriminuoti, įtvirtintas SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje:

Ar Teisingumo Teismo jurisprudenciją reikia suprasti taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, kai prieš kompetentingai institucijai suteikiant leidimą išduoti asmenį teismas privalo atlikti teisėtumo kontrolę, tačiau jos rezultatai institucijai privalomi tik jeigu ekstradicija pripažįstama neteisėta, sunkiu pažeidimu galima laikyti paprastą SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyto draudimo diskriminuoti pažeidimą, ar tai turi būti akivaizdus pažeidimas?

4. Jeigu nėra būtina, kad tai būtų akivaizdus pažeidimas:

Ar Teisingumo Teismo jurisprudenciją reikia aiškinti taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, negalima teigti buvus pakankamai sunkų pažeidimą jau vien todėl, kad, nesant Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su tokiu konkrečiu atveju (šiuo atveju SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyto bendrojo draudimo diskriminuoti taikymas *ratione materiae* valstybių narių vykdomai ekstradicijos į Jungtines Amerikos Valstijas praktikai), aukščiausia nacionalinė vykdomoji valdžia, grįsdama savo sprendimą, gali remtis tuo, kad jis atitinka toje pačioje byloje anksčiau priimtus nacionalinių teismų sprendimus?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 31 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo gautas JAV ekstradicijos prašymas pagal ES ir JAV susitarimą dėl ekstradicijos, siekiant įvykdyti šį prašymą buvo laikinai sulaikytas ne jo pilietybės valstybėje narėje, šio piliečio situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.
- 32 Šiuo klausimu, kiek ekstradicijos prašymas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, buvo pateiktas remiantis ES ir JAV susitarimu dėl ekstradicijos, reikia pažymėti, kad šis susitarimas jau įsigaliojo ir jis taikomas tokiai situacijai.
- 33 Be to, reikia priminti, kad 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 30 punktas), susijusiame su ekstradicijos prašymu, gautu iš trečiosios šalies, su kuria Sąjunga nėra sudariusi jokio susitarimo dėl ekstradicijos, Teisingumo Teismas nusprendė, kad kai tokio susitarimo nesudaryta, normų dėl ekstradicijos nustatymas priklauso valstybių narių kompetencijai, o situacijos, patenkančios į SESV 18 straipsnio, siejamo su SESV nuostatomis dėl Sąjungos pilietybės, taikymo sritį, apima situacijas, susijusias su naudojimusi SESV 21 straipsnyje įtvirtinta laisve judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.
- 34 Todėl atsižvelgiant į šį sprendimą reikia konstatuoti, kad situacija, kai Sąjungos pilietis, kaip antai Italijos pilietis R. Pisciotti, kuris pasinaudojo savo teise laisvai judėti Sąjungoje, kai skrido iš Nigerijos ir tranzitu sustojo Vokietijoje, patenka į Sutarčių taikymo sritį, kaip tai suprantama pagal SESV 18 straipsnį. Aplinkybė, kad jis buvo laikinai sulaikytas tik vykdamas tranzitu sustojo Vokietijoje, negali paneigti šios išvados.
- 35 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo gautas JAV ekstradicijos prašymas, siekiant įvykdyti šį prašymą buvo laikinai sulaikytas ne jo pilietybės valstybėje narėje, šio piliečio situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, kai šis pilietis pasinaudojo savo teise laisvai judėti Sąjungoje ir minėtas ekstradicijos prašymas buvo pateiktas vadovaujantis ES ir JAV susitarimu dėl ekstradicijos.

Dėl antrojo klausimo

- 36 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokiu atveju, kaip nurodyta šio sprendimo 35 punkte, SESV 18 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį prašomajai valstybei narei draudžiama pagal konstitucinės teisės normą daryti skirtumą tarp savo piliečių ir kitų valstybių narių piliečių ir leisti vykdyti pastarųjų ekstradiciją, nors ji neleidžia kitoms valstybėms išduoti savo piliečių.

- 37 Antrąją klausimą reikia išnagrinėti atsižvelgiant į ES ir JAV susitarimą dėl ekstradicijos.
- 38 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad šiame susitarime, kurio tikslas, kaip numatyta jo 1 straipsnyje, yra sustiprinti Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų bendradarbiavimą valstybių narių ir šios trečiosios šalies ekstradicijos santykių kontekste, nereglamentuotas toks klausimas dėl galimo prašomos valstybės skirtingo požiūrio į savo ir kitų valstybių piliečius. Be to, išskyrus šio susitarimo 13 straipsnį dėl mirties bausmės, jame nenumatyta konkrečių atsisakymo vykdyti ekstradiciją pagrindų.
- 39 Vis dėlto ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 17 straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta, kad valstybė narė, kaip prašomoji valstybė, pagal galiojančią dvišalę šios valstybės ir Jungtinių Amerikos Valstijų sutartį dėl ekstradicijos gali remtis minėtame susitarime nereglamentuotu atsisakymo pagrindu. Kalbant apie Vokietijos ir JAV sutartį dėl ekstradicijos, reikia pažymėti, kad pagal jos 7 straipsnio 1 dalį susitariančiosioms šalims leidžiama neišduoti savo piliečių.
- 40 Be to, pagal ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 17 straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai prašomąją valstybę saistantys konstituciniai principai gali būti kliūtis vykdyti pareigą išduoti ir klausimo sprendimas nėra numatytas nei ES ir JAV susitarime dėl ekstradicijos, nei taikytinoje dvišalėje sutartyje, prašomoji ir prašančioji valstybės viena su kita konsultuojasi.
- 41 Todėl šiame 17 straipsnyje iš esmės leidžiama, kad valstybė narė, remdamasi dvišalės sutarties nuostatomis arba savo nacionalinės konstitucinės teisės normomis, priimtų specialų sprendimą dėl savo piliečių ir uždraustų jų ekstradiciją.
- 42 Tačiau reikia, kad šia kompetencija būtų naudojama laikantis pirminės teisės, visų pirma SESV nuostatų dėl vienodo požiūrio į Sąjungos piliečius ir jų judėjimo laisvės.
- 43 Todėl valstybė narė, kuri pagal ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 17 straipsnį 1 arba 2 dalį taiko atsisakymo patenkinti ekstradicijos prašymą taisyklę, numatytą dvišalėje valstybės narės ir Jungtinės Amerikos Valstijos sutartyje, kaip antai Vokietijos ir JAV sutarties dėl ekstradicijos 7 straipsnio 1 dalyje, arba tokioje nuostatoje, kaip Konstitucijos 16 straipsnis, pagal kurį Vokietijos piliečiai negali būti išduodami kitai valstybei, toks taikymas turi atitikti SESV, ypač jos 18 ir 21 straipsnius.
- 44 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės nacionalinės teisės normomis dėl ekstradicijos, kuriomis sukuriamas skirtingas požiūris, atsižvelgiant į tai, ar atitinkamas asmuo yra šios, ar kitos valstybės narės pilietis, nes remiantis jomis kitų valstybių narių piliečiams, kurie judėjo prašomos valstybės teritorijoje, nesuteikiama apsauga nuo ekstradicijos, kuria naudojasi šios valstybės piliečiai, gali paveikti pirmųjų piliečių teisę laisvai judėti Sąjungoje (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 32 punktą).
- 45 Todėl darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje situacijoje nevienodas požiūris, dėl kurio leidžiama išduoti Sąjungos pilietį, turintį ne prašomosios valstybės narės, o kitos valstybės narės pilietybę, kaip antai R. Pisciotti, lemia judėjimo laisvės apribojimą, kaip jis suprantamas pagal SESV 21 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 33 punktą).
- 46 Toks apribojimas turi būti pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas siekiamam teisėtam tikslui (žr., be kita ko, 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291, 83 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 34 punktą).

- 47 Teisingumo Teismas pripažino, kad siekis išvengti asmenų, padariusių nusikalstamą veiką, nebaudžiamumo susijęs su nusikalstamumo prevencija ir kova su juo. Vidaus sienų neturinčios laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, nustatytos ESS 3 straipsnio 2 dalyje, šis tikslas turi būti pripažįstamas teisėtu pagal Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 36 ir 37 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Vis dėlto pagrindinę laisvę, kaip antai numatytą SESV 21 straipsnyje, ribojančios priemonės gali būti pateisinamos objektyviomis priežastimis, tik jeigu jos yra būtinos interesų, kuriuos jomis siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis (2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291, 88 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 38 punktas).
- 49 A. Pesciotti teigia, jog Vokietijos Federacinė Respublika savo nacionalinėje teisėje – t. y. Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio 2 dalyje – numato galimybę persekioti savo teritorijoje asmenį, kitos valstybės narės pilietį, kai ekstradicija negali būti įvykdyta, todėl ši valstybė narė turėjo pasirinkti šią mažiau ribojančią alternatyvą ir jo neperduoti. Vokietijos vyriausybė ginčija šios nuostatos, kuria paremtas šis argumentas, aiškinimą.
- 50 Šiuo atveju kyla klausimas tik dėl to, ar Vokietijos Federacinė Respublika galėjo imtis mažiau K. Pesciotti naudojimąsi laisvo judėjimo teise ribojančių priemonių ir jį perduoti Italijos Respublikai, o ne Jungtinėms Amerikos Valstijoms.
- 51 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad reikia teikti pirmenybę keitimuisi informacija su valstybe nare, kurios pilietis yra suinteresuotasis asmuo, ir suteikti šios valstybės narės valdžios institucijoms galimybę išduoti Europos arešto orderį vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Taigi, kai valstybei narei, kurios teritorijoje judėjo Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, trečioji valstybė, su kuria pirmoji valstybė narė sudarė ekstradicijos sutartį, pateikia ekstradicijos prašymą, ji turi informuoti valstybę narę, kurios pilietybę toks asmuo turi ir, jeigu to reikalauja aplinkybės, pastarosios prašymu perduoti šį asmenį laikydamasi Pagrindų sprendimo 2002/584 nuostatų, jeigu pagal nacionalinę teisę tokia valstybė narė turi kompetenciją vykdyti šio asmens baudžiamąjį persekiojimą už nusikaltimus, padarytus už jos teritorijos ribų (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 48 ir 50 punktus).
- 52 Nors šis sprendimo būdas buvo nustatytas, kaip matyti iš 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) 46 punkto, tokiomis aplinkybėmis, kai nebuvo Sąjungos ir atitinkamos trečiosios valstybės tarptautinio susitarimo dėl ekstradicijos, ji turi būti taikoma tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai ES ir JAV susitarimas dėl ekstradicijos suteikia prašomai valstybei narei teisę neperduoti savo piliečių.
- 53 Šios išvados negali paneigti kai kurių pastabas pateikusių vyriausybių argumentas, kad, iš esmės prašymui dėl perdavimo pagal Europos arešto orderį suteikus pirmenybę prieš Jungtinių Amerikos Valstijų ekstradicijos prašymą, taisyklė, numatyta ES ir JAV susitarimo dėl ekstradicijos 10 straipsnio 2 ir 3 dalyse, pagal kurią tokiu konkuruojančių prašymų atveju prašomosios valstybės narės kompetentinga institucija nusprendžia, kuriai valstybei ji perduos tą asmenį, atsižvelgusi į visas reikšmingas aplinkybes, taptų neveiksminga.
- 54 Iš tiesų galimybė, kad dėl Europos arešto orderiui teikiamos pirmenybės siekiant mažiau riboti naudojimąsi teise laisvai judėti (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* C-182/15, EU:C:2016:630, 49 punktą) šio sprendimo 51 punkte aptartas bendradarbiavimo mechanizmas užkirstų kelią vykdyti ekstradicijos į trečiąją valstybę prašymą, neatsiranda automatiškai. Taigi, siekiant apsaugoti tikslą išvengti atitinkamo asmens nebaudžiamumo už ekstradicijos prašyme nurodytas veikas, kuriomis jis kaltinamas, rizikos, reikia, kad Europos arešto orderis kitos valstybės narės nei prašomoji valstybė narė būtų išduotas bent dėl tų pačių veikų ir kad, kaip matyti iš 2016 m.

rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) 50 punkto, tokia Europos arešto orderį išdavusi valstybė narė pagal savo teisę turėtų kompetenciją vykdyti šio asmens baudžiamąjį persekiojimą už tokias veikas, net jei jos padarytos už jos teritorijos ribų.

- 55 Nagrinėjamu atveju, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 52 punkte, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos ir teismo posėdžio matyti, kad Italijos Respublikos konsulinės įstaigos buvo informuotos apie R. Pisciotti padėtį prieš įvykdant pagrindinėje byloje nagrinėjamą ekstradicijos prašymą, tačiau Italijos teisminės institucijos neišdavė Europos arešto orderio dėl šio asmens.
- 56 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo gautas JAV ekstradicijos prašymas pagal ES ir JAV susitarimą dėl ekstradicijos, siekiant įvykdyti šį prašymą buvo laikinai sulaikytas ne jo pilietybės valstybėje narėje, pagal minėtus straipsnius nedraudžiama, kad prašomoji valstybė narė, suteikusi valstybės narės, kurios pilietis yra asmuo, kompetentingoms institucijoms galimybę pagal Europos arešto orderį prašyti perduoti šį pilietį, tačiau, šiai valstybei narei nesiėmus jokių priemonių šiuo klausimu, pagal savo konstitucinės teisės normą darytų skirtumą tarp savo ir kitų valstybių narių piliečių ir, nors ji neleidžia išduoti savo piliečių, leistų vykdyti šio asmens ekstradiciją.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

- 57 Atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 58 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo gautas JAV ekstradicijos prašymas, siekiant įvykdyti šį prašymą buvo laikinai sulaikytas ne jo pilietybės valstybėje narėje, šio piliečio situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, kai šis pilietis pasinaudojo savo teise laisvai judėti Europos Sąjungoje ir minėtas ekstradicijos prašymas buvo įvykdytas vadovaujantis 2003 m. birželio 25 d. ES ir JAV susitarimu dėl ekstradicijos.
2. SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo gautas JAV ekstradicijos prašymas pagal 2003 m. birželio 25 d. ES ir JAV susitarimą dėl ekstradicijos, siekiant įvykdyti šį prašymą buvo laikinai sulaikytas ne jo pilietybės valstybėje narėje, pagal minėtus straipsnius nedraudžiama, kad prašomoji valstybė narė, suteikusi valstybės narės, kurios pilietis yra asmuo, kompetentingoms institucijoms galimybę pagal Europos arešto orderį prašyti perduoti šį pilietį, tačiau, šiai valstybei narei nesiėmus jokių priemonių šiuo klausimu, pagal savo konstitucinę teisę normą darytų skirtumą tarp savo ir kitų valstybių narių piliečių ir, nors ji neleidžia išduoti savo piliečių, leistų vykdyti šio asmens ekstradiciją.

Parašai.